

mama je umrla 2 krat

Avtor:
Vinko Mödemdorfer

Zelo, zelo črna komedija v dveh dejanjih

PREMIERA III.

sezona 1999/2000

Vinko Möderndorfer
MAMA JE UMLA DVAKRAT

Zelo zelo črna komedija v dveh aktih

Prva uprizoritev na Slovenskem

Burkatis personae

AMALIJA DREKSLER

pokojna mama - zelo stara _____ ALENKA BOLE VRABEC

VILI - zelo , zelo mlad _____ TILEN KOSMAČ

ROZALIJA TATIČKOVIČ

rojena Dreksler-hči Amalije _____ IRENA LESKOVŠEK

PETER TATIČKOVIČ

Rozalijin mož - podjetnik _____ RADO MUŽAN

UTA (bejbisiter) _____ JASNA DŽOMBIČ

INGO DREKSLER

sin Amalije Dreksler
Rozalijin mlajši brat _____ LOJZE ROPRET

MARIJANA DREKSLER

njegova žena _____ NATAŠA RAVNIK

KLARA- rojena Dreksler

mlajša Amalijina sestra _____ TATJANA KOŠIR

ŠTEFAN HOLMČIČ

višji policijski inšpektor _____ IGOR ŠKRLJ

režija _____ ALENKA BOLE VRABEC

scenografija _____ KLEMEN KOŠIR in
KLEMEN VRABEC

kostumografija in portreti _____ PETRA ALIČ

koreografija _____ JANEZ MEJAČ

inspicient _____ Klemen Košir
osvetljava _____ Miha Šest
ton _____ Klemen Vrabec
garderoberka _____ Danica Žemlja
lasuljarka in maskerka _____ Nataša Češnjak
rekviziter _____ Jani Glavič
odrski delavec _____ Henrik Lužnik
suflerka _____ Majda Rebernik
izdelava scene _____ Klemen Košir, Klemen Vrabec,
Henrik Lužnik, Jani Glavič
izdelava kostumov _____ Danica Žemlja, Mirnesa Čatak,
Nataša Škrilec - Rožič

Pokrovitelji otvoritvene preimere:

Pozdrav

Res prijazen pozdrav vsem obiskovalkam in obiskovalcem Gledališča Toneta Čufarja, ki prihajate in boste še prihajali v jeseniški Talijin hram . Mnogo je novega in pozdravna beseda naj vam pomaga, da se boste lažje znašli v novih prostorih. Gledališče je obnovljeno tako, da omogoča res pravo gledališko doživetje. Le-tega pa ne oblikujemo samo ustvarjalci na odru, ampak tudi vi, ki prihajate v našo SKUPNO hišo umetnosti. Ker je pogled v polno dvorano, kjer so plašči vrženi čez sedeže, nemogoč - kakor je nemogoče pravo doživetje s plašči v naročju, smo poskrbeli za varovano garderobo, na katero opozarja že napis in hostese. Zato je oddaja garderobe obvezna. Rešitev je sicer začasna, zato prosimo za malce potrpljenja, če ne gre preveč hitro. V načrtu je garderoba v avli, ki bo urejena - če bo šlo vse po sreči - že z novo sezono. Vstopite v dvorano neobremenjeni in se prepustite kulturnemu užitku. V odmoru pa je kadišnica zaenkrat na vrhu stopnišča, ki vodi v toaletne prostore. Ko bo urejen Gledališki klub, bo tudi druženje v odmorih še prijetnejše. Ne navsezadnje ste verjetno že opazili, da ima gledališče tudi svoj znak v ovalu, zlatomodrem, po katerem ga boste tudi v bodoče razpoznavali. Poskrbeli smo tudi za stalno ekipo hostes v novih kostumih, tudi z znakom gledališča. Nanje se obračajte za vse informacije in blagohotno spoštujte njihova navodila in priporočila, kajti hostese niso samo okras gledališča. Spoštujte, prosimo, tudi napovedano uro začetka - torej vas prosimo za točnost. Kajti v prihodnji sezoni se bodo ob napovedano uri zaprla vrata dvorane in vstop ne bo mogoč do prvega odmora. Za začetek novega naj bo to dovolj. Zahvaljujemo se za vaše razumevanje novosti v gledališkem redu. Veselimo se vaših obiskov in vas vabimo naj bodo kar najbolj pogosti.

445/1999/2000

njem

OBREVA KRAJNA KRAJN
STUDIJSKI ODDLEK

Ansambel in kolektiv
Gledališča Toneta Čufarja

Župan
Boris Bregant

Prva letošnja premiera bo še posebej slovesna, saj bomo v prenovljeni gledališki dvorani lahko uživali v predstavi in prostoru.

Priprava premiere predstave se je pričela, ko so v gledališču še brneli stroji in obrtniki zasedali vsak kotiček zgradbe. Že dostop do prostorov za vaje ni bil enostaven in brez vseh nevarnosti. Vendar je bila odločitev trdna in obljube izvajalcev izpolnjene. Današnja slavnostna premiera je, po svoje, pravi pričetek gledališke sezone 1999/2000.

Pot do zaključka obnove Gledališča Toneta Čufarja ni bila ne kratka ne enostavna. Ko se je občinski svet v letu 1995 odločil za ta poseg in v ta namen predvidel sredstva iz proračuna občine Jesenice ter Ministrstva za kulturo Republike Slovenije vse do leta 2004, je razpolagal s projektom, ki je predvideval etapnost pri dograditvi objekta. Za vsa predvidena dela v vrednosti 460 mio SIT naj bi občina prispevala 276 mio SIT in država 184 SIT.

Predračun je bil realen v tehničnem smislu, ni pa zagotavljal niti lastnih še manj pa državnih sredstev za celotno obdobje. Računalo se je da bo dela možno izvajati v zaključenih letnih fazah, za katere se bodo sproti zagotavljala sredstva.

Tako obsežen projekt je mogoče sprejeti samo, če so tisti, ki odločajo, trdno prepričani, da tako investicijo potrebujemo. Na Jesenicah že dolgo ni več dileme ali je gledališče v najširšem pomenu tega pojma potrebno. Rabimo ga za čisto doživljanje kulture, nadaljevanje tradicije in tudi nekaj, kar nas povezuje.

Zaradi takega prepričanja smo bili sposobni vzdržati šok, ko smo sredi začetih del v letu 1999 spoznali, da novo nastala situacija po zrušitvi stropa v dvorani zahteva drugačno, bolj dinamično izvajanje investicije. Treba je bilo preprojektirati že izdelano dokumentacijo, zagotoviti finančna sredstva v krajšem obdobju, v večje breme občinskega proračuna.

Posamezne faze dela so se prekrivale in potrebna sredstva so visoko preseгла sprejete programe. Občinski svet je z rebalansom plana za leto 1999 in Planom za leto 2000, ob izdatni podpori Ministerstva za kulturo, odobril nujno potreben obseg del in vire financiranja. Vsakodnevno usklajevanje načrtov in dela, varčevanje na vsakem koraku, ter dodaten pritok sredstev sponzorjev in donatorjev je omogočilo, da je bil letošnji kulturni praznik na Jesenicah z otvoritvijo obnovljene dvorane Gledališča Toneta Čufarja lepši in bogatejši.

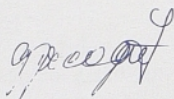
Sodelovanje kolektiva gledališča, izvajalcev in občinskih organov v času obnove, je stkala niti prijateljstva in povezovanja. Še bolj so se poudarile obveznosti vseh sodelujočih za kvalitetno delo v gledališču in omogočajo izkoriščanje objekta vsem zainteresiranim,

tako nastopajočim kot gledalcem.

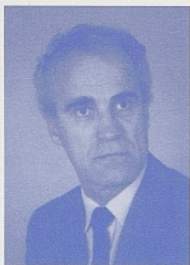
Dvorano in pomožne prostore imamo, tudi gledališki ansambel je kvaliteten, saj črpa dolgoletne izkušnje predhodnih generacij. Obiskovalci smo željni dogodkov v gledališču. Izpolnjeni so torej vsi pogoji za nov zagon in kvalitetno delo.

Naj bo današnja premiera posvečena obnovi gledališča in izziv novim predstavam v tem kulturnem hramu. Vedrost besedila in ustvarjalni žar nastopajočih bodo pomagali pozabiti na dolge mesece brez lastnega odra in dvorane. Zadovoljstvo gledalcev bo plačilo za trud in vzpodbuda za bodoče delo.

Jesenice 2.3.2000

Tilen Kosmač in Igor Škrilj

Predsednik komisije
za obnovo in prenovu
in koordinator projekta
Srečko Mlinarič

Objekt gledališča Toneta Čufarja je bil zgrajen leta 1930. Po drugi svetovni vojni je bilo v Gledališču Toneta Čufarja več koristnikov različnih dejavnosti. V 60 in 70 letih so bila zaradi pomanjkanja sredstev za kulturo le manjša obnovitvena dela, saj je objekt star in dotrajan.

Glede na tradicijo kulturne dejavnosti na Jesenicah in uspeh, ki so ga gledališčniki dosegli v tem obdobju, je skrita želja kulturnikov v občini in gledališčinikov, da se Gledališče Toneta Čufarja posodobi, saj je namenjen tudi širši kulturni dejavnosti.

To se je zgodilo, ko je takratni Izvršni svet Občine Jesenice imenoval Komisijo za obnovo in prenovu gledališča in 25.2.1994 je že bila prva seja. Pripravili smo strokovni pristop obnove in prenove gledališča in zaradi potrebnih finančnih sredstev obnovo razdelili na obdobje osmih let. Zahtevno je bilo to delo, toda s sodelovanjem vseh in s teamskim delom se da marsikaj narediti, saj delo komisije in koordinacija, ki beležita 50 delovnih sej v času dveh let izgradnje, potrujeta to dejstvo. V času obnove se nam je zgodila nesreča, saj se je 18.7.1998 porušil strop v dvorani. Projekt smo morali dopolniti glede na začetek del po posameznih fazah. To je pomenilo tudi za Občino Jesenice, za upravo in svetnike, da smo morali obnovo razširiti, za kar smo potrebovali tudi več sredstev. Tako z občinskimi sredstvi, Ministrstvom za kulturo in sponzorji je uspelo, da smo obnovo in prenovu objekta Gledališča Toneta Čufarja uresničili do polovice.

V dveh letih, kolikor so trajala obnovitvena dela, je bila:

- obnovljena dvorana,
- preurejeni prostori v zaodrju (garderobe, šivalnica in delavnica),
- urejene sanitarije za nastopajoče in obiskovalce,
- obnovljena streha in urejen dostop za invalide,
- na novo so bile izdelane elektroinstalacije za potrebe razsvetljave, varnostne zarsvetljave in za javljanje požara,
- na novo urejene instalacije za scensko zarsvetljavo, odrsko tehniko, audio opremo, inspicientsko delovanje ter interfonijo,
- na novo je bilo zgrajeno požarno omrežje, vodne instalacije ter celotna klima naprava,
- urejen oder z novo zaveso,
- urejena okolica s parkiriščem in požarno vodo, ki služi tudi drugim v neposredni okolici.

Ta obnova gledališča omogoča izvedbo zahtevnejših domačih in tujih prireditev in dana je možnost vključevanja v TV programe in simultano prevajanje.

Veliko smo storili VSI. Upam, da bo kolektiv gladelišča upravičeval svoje poslanstvo, saj moramo projekt še dokončati s prostori za skladišče kulis, garderobo za kostume in ureditvijo fasade in opreme za delo.

Irena Leskovšek, Rado Mužan, Nataša Ravnik, Lojze Ropret, Jasna Džombić
in Tatjana Košir

Dokončna obnovitev pa pomeni, da je potrebno urediti še požarno varnost tudi za Občinsko knjižnico in Godbo na pihala, ki že kličeta po ureditvi stanja v prostoru.

Zahvala gre vsem, tako upravi Občine Jesenice, svetnikom z gospodom županom Borisem Bregantom in gospo Teo Višnar, vodjo oddelka za družbene dejavnosti in splošne zadeve, izvajalcem del, nadzoru, arhitektki, Ministrstvu za kulturo in sponzorjem.

Projekt obnove in prenove Gledališča Toneta Čufarja omogoča dejavnost in je solidna osnova, da kulturno tradicijo nadaljujemo in jo širimo v naš in širši kulturni prostor.

Tatjana Košir in Jasna Džombić

Novi direktor
Jože Logar

O prenovljenem Gledališču Toneta Čufarja je bilo že kar veliko povedanega, zato se ob tem ne bom zadrževal. Spomnim naj samo na odločno jeseniško solidarnost, ki je našla moči in vire, da se je prenovitev lahko uresničila. Hvala vsem, ki ste bili udeleženi.

To pa je obenem nova možnost za ansambel in kolektiv Gledališča Toneta Čufarja, da lahko resnično zaživi v nemiru stvarjanja.

Marsikaj v jeseniški gledališki 100-letni tradiciji vznemirja naš spomin. Predvsem boj za individualno prostost, ki mora vsebovati razmislek o enotnem duhovnem kulturnem prostoru in skupni usodi ter dela gorenjskega sveta, ki je razdeljen na tri občinske organizme. Jeseniško gledališče mora biti logična posledica prejšnjih desetletij enotnega prostora, kar je bil tudi kulturni boj tega gledališča. Iskanje identitete, resnice, smisla in nesmisla svojega in občega sočasnega početja, morajo biti tudi bodoči imperativi jeseniškega gledališča. Prav zaradi teh postulatov, osnovnega poslanstva jeseniškega gledališča niso mogli onemogočiti niti tisti ozkosrčneži, ki so si to drznili poskušati. Jeseniški gledališčnik je proletarec z veliko pameti, modrosti in intelektualnega potenciala. Večinoma hodi v službo, predstave pa dela in študira v svojih prostih urah in prostih dneh. Za to svoje delo ni nikoli plačan, zato se mu smeje vsak napol izobražen »uspešnik«. Žal se odnos sveta spreminja počasneje, kot se spreminja svet, misli o svetu prihajajo vedno z zamudo, ko že mašimo z golimi rokami razpoke v zidu najlepši primer je prostor jeseniškega gledališča. Dandanes, občasno zaslepljeni z modno oholostjo, ko vedno znova na novo odkrivamo svet in svoje vezi z njim, morda pozabljamo, da je pretežno kmečko-delavsko poreklo človeka zgornjesavske doline marsikdaj predstavljalo najbolj trdno osnovo nacionalnega preživetja v nedrjih Evrope, zgolj in edino s kulturo. In v njej ima jeseniško gledališče pomembno mesto! V njega je peljala stoletna pot dozorevanja, ki so jo tlakovala dela, življenja, veselja, ljubezni, žalosti, trpljenja in modrosti številnih znanih in nepoznanih jeseniških, žirovniških in kranjskogorskih žena in mož, katerih duha ne morejo ločiti občinske meje! Ker so njihova duhovna hotenja povezana v enoten kulturni prostor, v katerem količenje občinskih meja pomeni lahko samo pritehten poskus uničevanja stoletnega kulturnega boja, katerega sinteza so bodoče sezone jeseniškega gledališča. Zlahkost ustvarjanja njegovega ansambla in kolektiva je dragocenost v povezovanju tega dela gorenjskega kota in v zazrtosti v prihodnost in širši slovenski prostor, ki ga hočejo jeseniški gledališčniki in ga bodo zaobjeli z bogastvom predstav, da bodo vrata jeseniškega Talijinega svetišča kar največkrat odprta. Ustvarjalnost, ki je pred nami vsem v jeseniškem gledališču, je nova samozavest, ki jo potrebujemo vsi; saj se preko nje lahko napaja tako iz odprtosti v svet, ki ustvarjalno bogati naša obzorja, kot iz medsebojne povezanosti, ki nas kot posameznike krepi in varuje z navdihom sijajne zgodovine in tradicije Gledališča Toneta Čufarja in enotnega kulturnega prostora vseh treh naših občin. In zato otvoritvene fanfare zvene v svetlobo ustvarjalnega nemira...

Ogledalo iz obsidiana ali nevoščljivost in privoščljivost

karikatura Marine Bačar
Alenka Bole Vrabec

MAMA JE UMRLA DVAKRAT je bila privlačnost po prvem branju, gotovost, da ima Gledališče Toneta Čufarja zanjo primerno zasedbo ob drugem branju, želja režirati to podobo iz črnega ogledala v tretjem branju.

Vinko Möderndorfer v svoji "zelo, zelo črni komediji" stavi na pogled podobo iz današnjega

sveta, v katerem sta ostro naglašeni dve slovenski "grešni rožci": nevoščljivost in privoščljivost.

Naglašeni v skrajni breznačajnosti, povzpetništvu in plastelinskem prilagajanju "junakov", ki jih v "burkatis personae" okarakterizira avtor:

AMALIJA DREKSLER pokojna mama- zelo stara (kakšnih 80, še boljše pa, če je nedoločljive starosti, kot kakšna prijazna mumija), sicer pa zelo lepa mrlička.

VILI zelo zelo mlad, kratko pristrižen, suh, eleganten in seksi, drugače bp

ROZALIJA TATIČKOVIĆ rojena Dreksler- hči Amalije kičasta, gospodinjasta, pa še noseča, kakšen osmi mesec bo. Mimogrede: alergična je na pasjo dlako, zato zelo sovraži pse.

PETER TATIČKOVIĆ Rozalijin mož podjetnik, že na daleč se mu vidi, da je "mali" prodajalec in b.(baraba), ne preveč duhovit, na vsak način pa mnogo manj duhovit, kot si misli da je. Pravi moški, bojevnik, črni brki, črni lasje, zelo dlakast dlake mu bojevniško silijo izpod rokavov srajce.

UTA (BEJBISITER) Finka, ki se sploh ne more naučiti slovenščine, noseča, kakšen osmi mesec bo; zelo je podobna Mii Farrow.

INGO DREKSLER sin Amalije Dreksler Rozalijin mlajši brat človek, ki je v življenju že popil svojo količino alkohola, copata svoje žene Marijane. Suh, brezkrven, siv, v obraz totalno nasprotje "dedca" Petra Tatičkovića.

MARIJANA DREKSLER njegova žena zelo posesivno bitje zelo erotično, zelo egoistično, zelo agresivno (kot vsi ljudje, ki so se morali v življenju zelo zelo boriti, da so prilezli malo višje).

KLARA rojena Dreksler mlajša Amalijina sestra kot kakšna upokojena, neporočena slavistka (kar tudi v resnici je). Malce naglušna, na videz zelo dobra, v resnici pa pravi zmaj. V drugem dejanju doživi svojo malo emancipacijo in s tem veliko karakterno preobrazbo.

ŠTEFAN HOLMČIČ višji policijski inšpektor. Karirast plašč, značilna čepica in pipa. Vseskozi se nam zdi, da ga od nekom poznamo. Če ne drugače, pa vsaj po pripovedovanju...

Avtor, ki je komedijsko zvit, v prepletu značajskih trikov in nenavadno zasukanih situacij vsakemu izmed svojih likov ustvari "vrtiček malopridnih čednosti, z ograjico iz bridkih rezil". Vratca teh vrtičkov se odprejo in spet zaloputnejo, kakor zapiha veter posamičnih, brezobzirnih interesov. A kam se stečejo vse te nitke puhlosti, grabežljivosti, neizživetosti; kje so klice, ki povzročajo okuženost "samo, da bo meni dobro, za druge me ne briga" ali "naj sosedu koza crkne, če je že jaz nimam". Gonilni krivec je dvakrat umrla mama, zvita, malce degenerirana dama, ki misli, da lahko vlada svetu svojih rojenih, primoženih ali priženjenih podložnikov še v oporoki, nezadovoljna nad otrokoma, ki sta neupoštevana in dresirana omagala in izgubila lesk cenjene starke (malo)meščanske rodbine. Iz tega mojega prepričanja je raslo prepletanje odnosov, reakcij in spopadov med posamičnimi "črnimi junaki", ki se na koncu znajdejo skoraj v kriminalki.....

Vrtiljak vaj z osebami (?) se je ustavljal, zatikal, se spet radoživo poganjal naprej in se bo zdaj vrtel, dokler bo MAMA JE UMRLA DVAKRAT živela z igralci Čufarjevega teatra. Rada sem delala z njimi in mislim, da smo si edini v spoznanju: "če pregreho vidiš, jo prepoznaš, se ji kritiško nasmeješ in nasmeješ še druge, tudi opozoriš nanjo, da se ljudje zamislijo ... ampak, a je to dovolj za spreobrnjenje?!

Nataša Ravnik in Rado Mužan

Avtor
Vinko Möderndorfer

Nagrajenec Prešernovega
sklada za literaturo 2000

Režiser, dramatik, pesnik in pisatelj.
Rojen leta 1958 v Celju. Diplomiral iz
gledališke režije na ljubljanski AGRFT s
predstavo Snubač A.P. Čehova leta 1982.

Piše drame, pesmi (tudi za otroke), TV
scenarije, radijske igre za otroke in odrasle.
Od leta 1983 je član Društva slovenskih
pisateljev.

Prejel je več nagrad, med njimi Župančičevo nagrado mesta
Ljubljane (1994) za zbirko novel Krog male smrti, prvo nagrado na
anonimnem natečaju Radia Slovenija (1993) za otroško radijsko igro
Kristalni cvet, prvo nagrado na anonimnem natečaju Radia
Slovenija in WDR (1994) za radijsko igro za odrasle Pokrajina (igra
bila na WDR predvajana pod naslovnim Die Landschaft), prvo
nagrado na anonimnem natečaju Radia Slovenija (1996) za radijsko
igro za odrasle Na sončni strani, prvo nagrado na anonimnem
natečaju Borštnikovega srečanja (1995) za komedijo Štirje letni časi,
prvo nagrado na dnevih komedije v Celju (1998) za komedijo Vaja
zboru, nagrado za najboljše komedijsko besedilo Limonda slovenica
(1999) in Borštnikovo nagrado za režijo (1986) predstave Potujoče
gledališče Šopalovič L.Simoviča, ki je režiral v Primorskem
dramskem gledališču.

TELEVIZIJSKE IGRE

Rož'ce s kranjskega (TV Slovenija 1994)
Brez sladkorja, prosim (TV Slovenija 1995)
Drevo (TV Slovenija 1995)
Pokrajina (TV Slovenija 1995)
Srce (TV Slovenija 1998)

Dokumentarni filmi

Vsi smo le norci (portret opernega pevcu Ferdinanda Radovana)
Pesmi za mamke (portret Janeza Bitenca)
Pesnik krasa in ljubezni (portret Cirila Zlobca)
Stoji stoji en beli grad (dokumentarni film o usodi slovenskih
gradov)
Človek v šipi (portret pisatelja Petra Božiča)
Življenje je vredno le, če je poezija (portret pesnika Ervina Fritza)

GLEDALIŠKE, LUTHOVNE IN OPRENE REŽIJE

R. Ivšič Kralj Gordogan, GLEJ 1980
Z. Duša lasnice, GLEJ 1981
V. Stojanovič Ni človek, kdor ne umre, GLEJ 1982

J. Gutierrez & H. Hawemann Kokori, SMG Ljubljana 1982
 D. Jovanovič Hladna vojna babice mraz, SMG Ljubljana 1982 S.
 M. Reisner Saj si vendar punca, PDG 1983
 M. Sherman Rožnati trikotnik, GLEJ 1983
 J. Javoršek Dežela gasilcev, MGL 1985
 I. Cankar Za narodov blagor, SLG Celje 1985
 S. Shepard & V. Möderndorfer Summertime, GLEJ 1985
 G. Feydeau Bolha v ušesu, SLG Celje 1985
 L. Simovič Potujoče gledališče Šopalovič, PDG 1986
 W. Hoffman Tako kot je, Drama SNG Maribor 1986
 V. Möderndorfer Prilika o doktorju Josefu Mengeleju, SLG Celje 1986
 S. Beckett Komedija; Ne jaz; Katastrofa, GLEJ 1987
 M. Sherman Mesija, CD Ljubljana 1987
 A.P.Ěehov Tri sestre, MGL 1987
 J.B.Molière Zgrabite Sganarella, SLG Celje 1987
 G. Feydeau Pokojna gospejina mama, CD Ljubljana 1988
 O. Župančič Veronika Deseniška, MGL 1988
 B. Brecht Opera za tri groše, SLG Celje 1988
 A.T.Linhart Ta veseli dan ali Matiček se ženi,
 Drama SNG Maribor 1988
 D.Mihailovič Ko so cvetele buče, Drama SNG Ljubljana 1989
 V. Möderndorfer Help, Drama SNG Maribor 1989
 G. Feydeau Dama iz Maxima, Drama SNG Ljubljana 1989
 A.Hieng Osvajalec, SLG Celje 1989
 V. Havel Skušnjava, PDG 1990
 E. Fritz Ta veseli dan ali Cefizelj se ženi,
 Lutkovno gledališče Ljubljana 1990
 V. Möderndorfer Camera obscura, SLG Celje 1990
 S. Makarovič Kabaret SLG Celje 1990
 G. Feydeau Do re mi fey deau, PG Kranj 1991
 P. Shaffer Črna komedija, SLG Celje 1991
 I. Cankar Romantiène du'e, SSG Trst 1992
 J. Golob Krpanova kobilica, Opera SNG Ljubljana 1992
 J.B.Molière Svatba po sili, Drama SNG Ljubljana 1992
 G. Leautier Raglja spet raglja, CD Ljubljana 1993
 G. Verdi Falstaff Opera SNG Ljubljana 1993
 R. Harwood Garderobier SSG Trst 1993
 B. Henley Zločini srca, CD Ljubljana 1994
 A. Bennett Blaznost Jurija III., MGL 1994
 V. Möderndorfer Hamlet in Ofelija, Drama SNG Ljubljana 1994
 V. Möderndorfer Transvestitska svatba, SSG Trst 1994
 G. Feydeau pokojna gospejina mama (musical), Celovec 1994
 J.I.Bricaire Dohodnina, MGL 1995
 P.Šivic Cortesova vrnitev, Opera SNG Ljubljana 1995
 W.Busch F.Lipuš Jošt in Jaka (musical za otroke), Celovec 1995
 B. Brecht Galileo Galilei, MGL 1997
 R. Šeligo Razveza ali sveta sarmatska kri, SNG Maribor 1998
 V. Möderndorfer Jožef in Marija, Cafe teater 1998
 V. Möderndorfer Pozor, hudobe na delu, SNG Maribor 1988
 M. Kozina Ekvinokcij, Opera SNG Ljubljana 1998
 P. Merbe Bližje, SLG Celje 1999
 V. Möderndorfer Limonada slovenica, SLG Celje 1999
 J. Golob/Möderndorfer Medea, Opera Ljubljana 2000

Poezija

Rdeči ritual (1875)
Prodajalna slik (1997)
Pesmičice (1980)
Mah (1981)
Telo (1989)
Male nočne ljubávne pesmi (1993)
Kako se dan lepo začne (pesmi za otroke 1993)
Madonca fleten svet (pesmi za otroke 1995)
Zlodejeve žalostinke (1999)
Pesmi iz črne kronike (1999)

Proza

Krog male smrti (1993)
Tarok pri Mariji (1994)
Čas brez angelov (1995)
Tek za rdečo hudičevko (1996)
Ležala sva tam in se slinila ko hudič (1996)
Nekatere ljubezni (1997)
Pokrajina št. 2 (1998)

Dramatika

Kruti dnevi (Cankarjev dom 1982)
Prilika o doktorju Josefu Mengeleju (SLG Celje 1986)
Help (SNG Maribor)
Camera Obscura (SLG Celje 1990)
Transvestitska svatba (SG Trst 1994)
Hamlet in Ofelija (SNG Drama Ljubljana 1994)
Štirje letni časi (PDG Nova gorica 1996)
Jožef in Marija (Cafe teater Ljubljana 1996)
Vaja zbora (SLG Celje 1998)
Limonada slovenica (SLG Celje 1999)

Nekatere radijske igre za odrasle in otroke

Mi'i v operni hi'i (Radio Slovenija 1990)
Snubitev (Radio Slovenija 1991)
ĖarovniĖka Gajka (Radio Slovenija 1992)
Kristalni cvet (Radio Slovenija 1993)
Silvesterska noĖ (Radio Slovenija 1993)
Popolnoma resniĖne kriminalistiĖne 'torije / nadaljevanka (Radio Slovenija 1993)
Sredi vrtov (Radio Slovenija 1993)
Popki (Radio Slovenija 1994)
VroĖa linija (Radio Slovenija 1994)
Deklica in zmaj (Radio Slovenija 1995)
Na sonĖni strani (Radio Slovenija 1996)

Televizijske igre

Rožce s kranjskega (TV Slovenija 1994)

Brez sladkorja, prosim (TV Slovenija 1995)

Drevo (TV Slovenija 1995)

Pokrajina (TV Slovenija 1995)

Srce (TV Slovenija 1998)

Lojze Ropret in Nataša Ravnik

Mama je umrla dvakrat, je podnaslovljena kot "zelo zelo črna komedija" v dveh aktih". Spet gre za komedijo z osebami, ki jih avtor imenuje kot "burkatis personae", torej protagoniste burke, ki pa je "zelo zelo črna". Kaj je tisto, kar dela to burko oziroma komedijo črno oziroma "zelo zelo črno"? Prepišimo si najprej definicijo črne komedije iz Pavisovega Gledališkega slovarja: "Zvrst, ki je blizu tragikomičnemu. Igra od komedije ohranja samo ime. Vizija je pesimistična in razočarana, pri čemer pa se ne zateka niti v tragični razplet. Vrednote so zanikane in igra se konča "srečno" samo zaradi ironičnega preobrata.« To je definicija, ki v veliki meri velja tudi za Mamo, seveda z nekaj nujnimi posebnostmi.

Od običajne, recimo ji »bele« ali »svetle« komedije, se črna razlikuje po svojevrstni krutosti. Čeprav Möderndorfer v svoji inačici krutosti ne gre tako daleč, kot so šli, denimo, absurdistični dramatik v svojih črnih groteskah, tudi njegova komedija ni brez drastike. Najbolj surov trenutek v igri je gotovo tisti, ko mamini dediči brez predsodkov požrejo njen pepel. Ta sprevržena oblika kanibalizma (imenovali bi jo lahko cinibalizem, po cinis = pepel) lahko sicer vzbudi v gledalcih gnus, vendar je v svoji dramaturški izpeljavi povsem konsekventen. Občutek črnine v igri pa je gotovo najmočnejše povezan z navzočnostjo smrti. Smrt je zapisana že v njenem naslovu, ob krsti, oziroma žari, teče tudi celotno dogajanje, glavna junakinja komedije pa je v resnici umrla Amalija Dreksler, ki sicer leži pred nami na odru (v prvem aktu v odkriti krsti, v drugem aktu pa upepeljena) pri čemer je v obeh aktih navzoča tudi kot živa oseba, ki se samo pretvarja, da je mrtva, oziroma je skrita pod mizo, vendar je kot dejavna oseba odsotna. Pravzaprav je v igri bolj kakor »mrtva« oseba dejavna smrt sama : smrt določa atmosfero igre in ravnanje njenih junakov. Glavna protagonistka črne komedije je torej smrt, ki pa se lahko v njej ponavlja na različne načine.

Smrt v komediji Mama je umrla dvakrat ni nema smrt, temveč je nenavadno zgovorna. Najprej govori skozi usta umrle Amalije. S spretno dramatikovo rešitvijo je, denimo, prizor branja oporoke spremenjen v živi dialog med navzočimi in umrlo. Mrtva mama kakor da bi iz zagrobnega življenja komunicirala s svojo družino, saj se zdi, da sproti reagira na njihove aktualne in konkretne reakcije in pripombe. Drugi način komunikacije je skrit v odnosih med člani družine oziroma rodbine. Ti se namreč pred »obličjem« smrti (to je fraza, ki je v igri radikalizirana) pokažejo kot nenavadno surovi, kruti. Rekli bi lahko, da se resnična krutost in črnost Möderndorferjeve komedije skriva v posurovelih, okrutnih odnosih med člani družine. To so ljudje, ki se med seboj žrejo: najprej z besedami, nato, pa, kot vidimo, tudi dobesedno. Njihova pogoltnost pa ni uprizorjena v dramski ali tragični obliki, temveč je strukturirana kot komedija. Kljub temu iz navzočih protagonistov veje brezobzirni pragmatizem, ki zmore poteptati pred seboj vse živo in mrtvo. Pri tem si osebe oziroma dramatik včasih pomagajo celo z aktualističnim besednjakom, kar pomeni, da gre za ljudi iz naše bližine, ali da smo v komediji uprizorjeni celo sami. Da pa lahko ostane v okvirih komedije, sicer »zelo zelo črne«, vendar kljub temu žanrsko zamejene dramske oblike, poskrbi z dvema potezama.

Prva je tipološka in zvrstna specifika oziroma optika, skozi katero gledamo na dramske osebe in njihova stanja. Avtorja bolj kakor povezava dramskega dogajanja z našo sodobnostjo zanima *k o m e d i j s k o (b u r k a š k o) " » e g e t i r a n j e " «* oseb. Spet je pred nami zbirka prepoznavnih tipov (ozdravljeni pijanec, naglušna »teta«, naturalizirani Slovenec, nerazumljiva tujka podoben tip v Möderndorferjih Štirih letnih časih ipd.), postavljenih v mrežo »strateško« natančno definiranih komičnih situacij. Druga avtorjeva poteza pa je značilna komedijska slepota, ki je resnični pogonski mehanizem igre. Slepota pomeni, da osebam zaradi natančno določenih komedijskih interesov do zadnjega ni dano ugledati resnice, saj ravno iz tega »aporetičnega« približevanja resnici izvira komični učinek. Komedija v resnici išče najrazličnejša položaje in imena za resnico, ki pa je nikdar ne imenuje z njenim pravim imenom. V tem trenutku bi namreč komedija ali burka postala drama, v določenih zgodovinskih okoliščinah pa celo tragedija. Kljub vsoti »približkov«, ki smo ji v komediji priča, pa je paradoksalno ta »resnica« pred nami, gledalci oziroma bralci, navzoča v vsej svoji manifestativni širini. V nedoumljivi razliki med njeno stalno navzočnostjo oziroma neprestano prikritostjo tiči, kot rečeno, vir komičnega.

Ta razlika je v črni komediji obarvana črno, v našem primeru »zelo zelo črno«. Mimogrede se lahko vprašamo, ali je črnino oziroma črnost torej mogoče stopnjevati? Morda, toda le v invenciji komičnih učinkov, ne pa v moralni poanti, ki je » rezultat« črne komedije. Komedija je lahko črna samo v moralnem smislu, vse ostalo so žanrski pripomočki. V Mami, ki je umrla dvakrat (pravzaprav trikrat, le da je njena tretja smrt dramaturško popolnoma »nefunkcionalna«), ni niti ene pozitivne osebe, to ni niti »umrla« Amalija, še manj njen mladi mož ali policijski inšpektor, razen bejbisiterke Ute, ki pa je v igri tako ali tako nihče ne razume. Te osebe so med seboj v neprestanih sporih, ki skozi dejanje prerastejo v pravo vojno, in pokol bi lahko bil krvav, če ne bi dogajanja reguliral avtorjev moralni »imperativ«, oziroma v sprevrženem dramaturškem smislu, mamin zastopnik, medicinski brat Vili. Tudi v junakih te komedije se - kakor že v Vaji zboru pokaže izrazita nemoč ustvariti skupnost, pa čeprav zgolj »družbo različnih čednosti«, »homogen kolektiv« ali v nesreči združeno družino. Pravzaprav so člani družine složni samo na koncu, ko zaradi "pritiska« javnosti, torej tipično slovenskega pomisleka, »kaj bodo pa drugi rekli«, napišejo izjavo, v kateri se odpovedujejo dediščini. To je skupnost, ki se ne boji notranjih sovražnikov in ki jih, če je treba, z veseljem tudi poje, zatrepeta pa pred (namišljenim) zunanjim sovražnikom, pred katerim hoče ohraniti dostojanstveno držo. Moralno-etična podoba kolektiva oziroma posameznikov iz tega sveta je skrajno črna, »p e s i m i s t i č n a«, v r e d n o t e s o z a n i k a n e« in igra se v resnici »srečno« konča samo zaradi končnega »ironičnega« preobrata.

Kljub temu pa je Möderndorferjeva igra komedija bolj kakor samo po imenu. Avtor se je odločil, da bo njeno satiričnost samo nakazal, njeno okrutnost pa v določenem trenutku ustavil in ublažil s komedijsko glazuro. Tako njegova komedija skoraj ne prestopi v dramsko občutljivejše polje groteske, le redkokdaj pa se tudi zniža na zlahka berljivo raven burke.

To je predvsem kratkočasna črna komedija z nepričakovanim razpletom, ki si »želi« biti tudi uprizorjena.

Blaž Lukan

Irena Leskovšek in Rado Mužan

ZAHVALE

Marsikaj ne bi bilo še mogoče in vidno, če ne bi bilo organizacij ali posameznikov, ki so razumeli našo stisko in nam priskočili na pomoč. In prav je, da ne ostajajo anonimni, saj je bila njihova pomoč darilo ali le simbolično naše povračilo. Vsem naša iskrena, iskrena zahvala in razumljiva priprošnja za tako lep odnos tudi v bodoče.

- Da lahko hostese samozavestno opravijo svoje delo, zahvala Gorenjskim oblačilom iz Kranja, kjer so skrojili in sešili njihova oblačila. Hvala Svili iz Maribora, ki je darovala balo zlate tkanine za bluže hostes.
Prav tako hvala Peku, Tovarni obutve iz Tržiča za možnost, ki so nam jo dali pri nabavi obutve. Hvala Gorenjskim oblačilom z Jesenic, ki nam s svojo pomočjo stojijo ob strani, ko se pojavijo zadrege.
- Zahvala Steklarstvu Potokar z Jesenic, ki nam je darovalo elemente za novo vitrino donatorjev in sponzorjev. Zahvala Optiki Brce za darilo, ki bo igralo kot pomemben rekvizit v premierni uprizoritvi.
- Prijetnega in slovesnosti si ne moremo zamišljati brez Cvetličarne Zvonček, ki vedno in ob vsakem času poskrbi za vse potrebno. Hvala!
- Leti obnove sta seveda vplivali tudi na skupnost igralске družine. In, ko je bilo potrebno strniti vrste, se pogovoriti o načrtih in bodočem delu, sta novoletno srečanje igralске družine omogočili KZ GORIŠKA BRDA iz Dobrovega v Brdih in VIPI, proizvodnja pijač z Brezij. Obema sponzorjema iskrena hvala.
- Iskrena zahvala podjetjem: HIT Casino iz Kranjske Gore, Živilom iz Kranja, Gostilni pri Žerjavu iz Rateč, Pivovarna Union, Hotelu Lek iz Kranjske Gore, KZ Krško, Slaščičarni Metuljček z Jesenic in Srednji gostinski šoli iz Radovljice. Vsi so s svojimi darili otvoritveno slovesnost GTČ, v začetku februarja 2000, naredili še bolj slovesno. Hvala!
- Hvala pokroviteljem današnje otvoritvene premiere. KZ Dobrova iz Goriških brd, HTP Gorenjka, iz Kranjske Gore in VIPI z Brezij so dodali slavnostni akord.
- Zahvala tudi firmi Design Damjan za bleščečo rešitev nove grafične podobe GTČ.

SPONZORJI

LIKOVNI KLUB DOLIKS SLIKARJI

Janez Ambrožič, Damjana Aupič, Danica dr.Bem Gala, Franc Berce, Boleslav Čeru, Marko Černič, Branko Čušin, Jože Dakskofler, Višnja dr.Grubišič, Evgen Guštin, Edina Halilagić, Nada Jensterle, Jaka Kobal, France Keuzer, Pavle Lužnik, Ana Mlekuž Višnar, Janko Mohorič, Dore Peljhan, Slavimir Mihajlović, Draga Soklič, Ljubo Soklič, Henrik Torkar, Cveto Velikajne, Tatjana dr.Zalokar (pokojna), Ivan Žibert, Marjan Židanek, Rudi Reichman, Marjeta Leban, Jaka Torkar.

dominvest d.o.o.

Cesta Maršala Tita, 18, 4270 Jesenice

PLINSTAL[®] d.d.

JESENICE

ZRUŽENA LISTA
socialnih demokratov
območna organizacija Jesenic

OKRAS - Jože Hude s.p., Maribor

SKC

OSREDNJA KNJIZNICA KRANJ

445/1999/2000

792(497.4 Jesenice)

190400223

COB195 8

Gledališki list MAM
Izdajatelj: Gledališče
Za izdajatelja: Direkt
Urednik: Rado Muža
Oblikovanje: Design
Fotograf predstave: J
Tisk: Tiskarna Radov

Po mnenju MRS za kulturo (št. 415-158/98) spada publikacija med proizvode, za katere se plačuje 5% davek od prometa proizvodov.

